

Justitiedepartementet

**Lägesrapport avseende Åklagarmyndighetens verksamhet inom alkohol-,
narkotika-, dopnings-, och tobaksområdet**
Redovisning av regeringsuppdrag S2014/3182/FST (delvis)

Åklagarmyndigheten redovisar härmed sin lägesrapport avseende verksamheten inom främst narkotikaområdet. Arbetet inom myndigheten fortgår i enlighet med vad som angavs i lägesrapporten 2013, bilaga 1, varför denna rapport huvudsakligen tar sikte på det som skett sedan den förra lägesrapporten upprättades.

Åklagarmyndigheten är en brottsbekämpande myndighet vars främsta uppgift är att utreda och lagföra brott. Myndighetens återrapportering har därför fokus på de åtgärder och resultat som berör myndigheten.

**Nedan följer en sammanställning av Åklagarmyndighetens åtgärder,
främst gällande narkotika**

Narkotika

Det pågår alltjämt ett fortsatt utvecklingsarbete inom myndigheten gällande narkotikabrott och de narkotiska preparaten. Det finns också ett utvecklat samarbete med andra myndigheter och organisationer som verkar inom området. Åklagarmyndigheten – genom Utvecklingscentrum Stockholm som har ansvaret för narkotikafrågor – är bl.a. delaktiga i NADiS och Samrådsgruppen för narkotikafrågor. Utvecklingscentrum Stockholm samverkar även med Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) och Tullverkets laboratorium i ett kontinuerligt och mer problemorienterat forum.

Under året har Åklagarmyndigheten deltagit i en arbetsgrupp tillsammans med polisen som tagit fram en förstudierapport kring polisens förändrade arbetssätt i narkotikaärenden med anledning av den nya praxis från Högsta domstolen som kommit från 2011 och framåt.

Åklagarmyndigheten samverkar med polisen och SKL i frågor kring särskilt utbildade tablettidentifierare inom polisen som skulle kunna användas vid mindre beslag av narkotikaklassade tabletter i syfte att minska handläggningstiderna rörande ringa narkotikabrott.

Narkotikastraffutredningen har i juni 2014 lämnat sitt betänkande ”Synnerligen grova narkotikabrott, SOU 2014:43” till regeringen. Som expert i utredningen deltog en åklagare.

Högsta domstolen meddelade under våren 2014 dom i ett mål gällande DMT (NJA 2014 s 259). I domen slog Högsta domstolen fast att enbart sådana åtgärder som att avlägsna blad, avskilja bark och mala ned växtmaterial – som inte är klassificerat som narkotika men som innehåller ett ämne som är narkotikaklassat – inte anses medföra att materialet blivit narkotika. Domen kan antas få återverkningar för flera preparat av liknande beskaffenhet som det som behandlades av Högsta domstolen. Åklagarmyndigheten har bl.a. med anledning av detta i april 2014 uppdaterat RättsPM 2013:2 Narkotika – preparatbeskrivning. Uppdateringar av denna RättsPM har också skett i omgångar med anledning av att ett antal nya substanser under året har blivit narkotikaklassade; se bilaga 2.

Beträffande bötespåföljder vid strafförelägganden har Åklagarmyndigheten uppdaterat RättsPM 2012:7 med en justerad bötestabell för innehav av eget bruk av Tramadol, se bilaga 3.

Dopning

Även inom dopningsområdet sker fortsatt samverkan mellan Åklagarmyndigheten, genom Utvecklingscentrum Stockholm, och andra myndigheter och organisationer. Åklagarmyndigheten är representerad i bl.a. Centrala samverkansgruppen för dopningsfrågor och Expertgruppen för dopningspreparat enligt dopningslagen.

Internationella åklagarkammaren i Stockholm har bl.a. drivit ett stort dopningsärende (”Robinärendet”) vid Svea hovrätt där långa fängelsestraff utdömdes för de personer som verkat vid internetförsäljning av bl.a. dopningspreparat (dom 131030 i mål nr B 6863-13).

Förstörelagen

Den 1 april 2011 trädde lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser (förstörelagen) i kraft. Genom lagstiftningen ges åklagare ett verktyg för att förhindra spridning av farliga substanser bland allmänheten. Åklagarmyndigheten bevakar utvecklingen på området i samverkan med Tullverket, Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Statens folkhälsoinstitut och Läkemiddelsverket. Genom månatlig statistik framtagen inom Åklagarmyndigheten kan konstateras att beslut om förstörande med stöd av förstörelagen blir allt vanligare. Under 2011 inkom 141 ärenden till åklagarmyndigheten och beslut fattades i 70 ärenden. 2012 inkom 653 ärenden

och beslut fattades i 521 ärenden. 2013 inkom 1 061 ärenden och beslut fattades i 947 ärenden. Under 2014 fram till och med augusti har 1 488 ärenden inkommit och beslut fattats i 1 451 ärenden.

Lagstiftningen på detta område har från Åklagarmyndighetens perspektiv fungerat helt i enlighet med dess syfte och fyller numera väl sin funktion. Lagstiftningen har också bidragit till att narkotikaklassificeringen av nya preparat snabbats upp (se ovan kring NADiS-samarbetet).

Behovet av sakkunnig expertis

Under 2013 har 30 preparat klassificerats som narkotika eller hälsofarlig vara. Under 2014 (fram till september 2014) har hittills 32 substanser klassats som narkotika eller hälsofarlig vara. Det finns anledning att anta att många nya substanser även framöver kommer att klassas som hälsofarliga varor eller narkotika.

Nya narkotiska preparat medför också att sakkunnig expertis behöver anlitas för att närmare klargöra preparatets farlighet m.m. Åklagaren har bevisbördan för hur farligt det narkotiska preparatet är.

Åklagarmyndigheten har tidigare uppmärksammat frågan om sakkunnigförsörjningen på narkotikaområdet.

Från Åklagarmyndighetens synvinkel skulle det vara mycket vunnit om t.ex. Folkhälsomyndigheten hade i uppdrag att fortlöpande följa forskningen på området och i övrigt följa utvecklingen av bruket/missbruket/skadeverkningar m.m. av de preparat/substanser som de föreslagit ska klassas som narkotika. På så sätt skulle rättsväsendets aktörer på ett enklare sätt än idag få ett enhetligt och tydligt underlag för sina bedömningar.

I sammanhanget bör noteras arbetet som bedrivs vid Uppsala Universitet inom ramen för Forum för forskning om läkemedels- och drogberoende (U-FOLD).

Insatser för barn och unga i riskzonen

I det brottsbekämpande arbetet är det viktigt att barns rättigheter tillvaratas. Åklagarmyndigheten har därför tagit fram en RättsPM som behandlar frågan om FN:s Barnkonventions tillämpning i ärenden med unga lagöverträdare, bilaga 4. Åklagarmyndigheten har också ersatt en tidigare RättsPM där man behandlar den särskilda problematiken kring barn under 15 år som begår brott, bilaga 5.

Under hösten 2014 planerar Åklagarmyndigheten utöver detta att ta fram en RättsPM som behandlar frågan kring ungdomars medverkan i rättsprocessen.

En arbetsgrupp, som haft Riksåklagarens uppdrag att överväga hur användningen av restriktioner för häktade kan minskas och hur långa häktningstider kan undvikas, överlämnade i januari 2014 en rapport med förslag. Ett kapitel behandlar frågor som gäller ungdomar.

Utvisning

Åklagarmyndigheten har tagit fram en RättsPM där man ger styrning och vägledning för åklagare i ärenden där den misstänkte inte är svensk medborgare, bilaga 6. Promemorian går igenom förutsättningar och hinder för utvisning med utgångspunkt dels i brottet, dels i gärningsmannens status i Sverige. Promemorian kommer under hösten 2014 att uppdateras med anledning av en dom från Högsta domstolen gällande EU/EES-medborgare.

Samverkan och bekämpning av grov organiserad brottslighet

Åklagarmyndigheten har fortsatt samarbete med övriga myndigheter i Samverkansrådet, Operativa rådet och samtliga Regionala underrättelsecentrum (RUC) i landet. Genom denna samverkan säkerställs bl.a. resurser och samordning över myndighetsgränserna. Även samarbetet inom Eurojust fortsätter.

Åklagarmyndigheten har under 2014 uppdaterat RättsPM 2012:8 som avser Hemliga tvångsmedel – hanteringen i vissa avseenden.

Åklagarmyndigheten har under 2013 och 2014 fortsatt arbetet med att uppdatera RättsPM 2007:4, Provokativa åtgärder. Arbetet som beräknas vara klart under hösten 2014 tar bl.a. sikte på utvärdering av och anpassning till de kritiska synpunkter JO framfört i beslut den 28 november 2011, dnr 731-2010, bl.a. beträffande användandet av så kallade infiltratörer.

Under 2014 har Åklagarmyndigheten inlett arbetet med att uppdatera RättsPM 2012:3, Grov organiserad brottslighet – interimistisk passivitet och avskiljande av förundersökningar. Arbetet som beräknas vara klart under hösten 2014 tar sikte på utvärdering av och anpassning till de kritiska synpunkter JK framfört i beslut den 22 maj 2013, dnr 6340-11-40, 660-12-40, beträffande skadeståndsanspråk mot staten med anledning av att polis och åklagare har dröjt med att ingripa mot förestående brottslighet.

Penningtvätt

Den 1 juli 2014 trädde nya regler om effektivare kriminalisering av penningtvätt i kraft. Åklagarmyndigheten har ingått i en myndighetsgemensam samverkan kring de nya reglerna. Åklagarmyndigheten har också genomfört utbildningsinsatser inom myndigheten med anledning av den nya regleringen. Åklagarmyndigheten kommer också under hösten att utarbeta en RättsPM med anledning av de nya bestämmelserna.

Förverkande av brottsutbyte

Den viktigaste drivkraften bakom grov organiserad brottslighet är att tjäna pengar, varför åtgärder för att begränsa det ekonomiska utbytet av brottsligheten har en preventiv effekt. Arbetet med brottsutbytesfrågorna har i myndighetens verksamhetsplan lyfts fram som ett av de prioriterade områdena.

Beslut i detta ärende har fattats av vice riksåklagaren Kerstin Skarp. I beredningen av ärendet har vice överåklagaren Astrid Eklund vid Utvecklingscentrum Stockholm deltagit. Kammaråklagaren Carl Mellberg har varit föredragande.

Kerstin Skarp

Carl Mellberg

Justitiedepartementet

**Lägesrapport avseende Åklagarmyndighetens verksamhet inom alkohol-,
narkotika-, dopnings-, och tobaksområdet**
Redovisning av regeringsuppdrag

Åklagarmyndigheten redovisar härmed sin lägesrapport avseende verksamheten inom främst narkotikaområdet. Arbetet inom myndigheten fortgår i enlighet med vad som angavs i lägesrapporten 2012, bilaga 1, varför denna rapport huvudsakligen tar sikte på det som skett sedan den förra lägesrapporten upprättades.

Åklagarmyndigheten är en brottsbekämpande myndighet vars främsta uppgift är att utreda och lagföra brott. Myndighetens återrapportering kommer att fokusera på de åtgärder och resultat som berör myndigheten. I detta sammanhang kan även hänvisas till den resultatredovisning som återfinns i Åklagarmyndighetens årsredovisning för 2012.

I beredningen av ärendet har uppgifter inhämtats från olika delar av organisationen.

**Nedan följer en sammanställning av Åklagarmyndighetens åtgärder,
främst gällande narkotika***Insatser för barn och unga i riskzonen*

Under 2012 arbetade Åklagarmyndigheten med en granskning av hur tidsfristen i ungdomsärenden hålls. Granskningen som i oktober 2012 redovisades i en rapport, visar att handläggningstiderna har kortats betydligt, bilaga 2.

I det brottsbekämpande arbetet är det viktigt att barns rättigheter tillvaratas. Under hösten 2013 planerar Åklagarmyndigheten därför att ta fram en RättsPM som behandlar frågan om FN:s Barnkonventions tillämpning i ärenden med unga lagöverträdare.

Samverkan och bekämpning av grov organiserad brottslighet

Åklagarmyndigheten har fortsatt samarbete med övriga myndigheter i Samverkansrådet, Operativa rådet och samtliga Regionala underrättelsecentrum (RUC) i landet. Genom denna samverkan säkerställs bl.a.

Narkotika

– Preparatbeskrivning

RättsPM 2013:2
Utvecklingscentrum Stockholm
Mars 2013 (Uppdaterad april 2014)

Strafföreläggande i bötesmål

- en sammanställning av tillämpade påföljder

RättsPM 2012:7
Utvecklingscentrum Malmö
Uppdaterad april 2014

Unga lagöverträdare och barnkonventionen

RättsPM 2013:7
Utvecklingscentrum Stockholm
December 2013

Barn som begår brott

– utredningar jämlikt 31 § LUL

RättsPM 2013:6
Utvecklingscentrum Stockholm
December 2013

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Utvisning på grund av brott

– En handledning för åklagare

RättsPM 2013:5
Utvecklingscentrum Stockholm
December 2013

ÅKLAGARMYNDIGHETEN